

پل های تاریخی و کهن شهر تبریز در واقع هم به نوعی پلی بین تجارت ، بازرگانی و صادرات و واردات در گذشته نه چندان دور بین کشورهای همجوار، اروپا، آسیای میانه و قفقاز بوده و هم پل و دروازه ای برای ورود تکنولوژی به ایران بوده است.

پل رودخانه آجی چای در مسیر جاده تبریز - مرند، نرسیده به فرودگاه تبریز واقع شده و آب این رودخانه به علت گذر از زمین های نمکی تلخ است.

از دیگر پل های قدیمی تبریز که روی نقاط مختلف مهران رود (رودی که از داخل تبریز می گذرد)، بنا شده پل سنگی، پل قاری، پل صاحب الامر و پل منجم را می توان نام برد که هرکدام دارای چند چشمه طاق به شیوه سنتی است.

* پل سنگی یا پل راسته کوچه (حاجی عظیم) *

این پل با توجه به شواهد موجود و منابع محلی مربوط به دوره قاجاریه است، این بنا توسط شخصی به نام حاجی عظیم ساخته شده که پل به نام وی حاجی عظیم و پل سنگی نیز خوانده می شود.

سنگ نبشته ای مستطیلی شکل منصوب بر پایه جنوبی پل وجود دارد و به خط نستعلیق نوشته شده که تاریخ سنگ 1363 ه.ق است.

* پل ونیار تبریز *

این پل دارای سه دهنه بوده و مصالح آن سنگ تراش و آجر با ملات گچ و آهک است. کف پل سنگ فرش بوده که بعدها آسفالت شده است.

این پل دارای دو طاق جناقی و یک طاق رومی بوده و کافه پوش های پل با سنگ لاشه اجرا شده است. این پل روی رودخانه آجی چای قرار دارد.

* پل خدا آفرین *

روی رودخانه ارس دو پل تاریخی به فاصله حدود یکصد متر از یکدیگر بنا شده که به نام خداآفرین مشهورند.

پل خداآفرین، اولین پل منسوب به قرن ششم هجری (دوره سلجوقیان) است.

طول این پل 160 متر است که 120 متر آن متعلق به ایران و 40 متر آن متعلق به جمهوری آذربایجان است.

این پل از 15 طاقی جناقی و هلالی با ابعاد نامساوی تشکیل شده است. اتکای پایه طاق ها بر صخره های طبیعی بستر رودخانه ارس، علت نامساوی بودن آنهاست. مصالح ساختمانی این پل سنگ های قلوه و لاشه در قسمت پایه ها و آجر در ساختمان طاق ها بوده و ملات آن آهک و گچ است.

پل دوم خداآفرین، حدود 120 متر طول دارد و دارای 10 طاق است. این پل منسوب به دوره صفوی بوده و از سنگ تراشیده با ملات گچ و آهک ساخته شده است.

* پل دختر میانه *

در بین راه زنجان میانه، جایی که رودخانه قزل اوزن به دامنه شرقی قافلان کوه می رسد، پل زیبایی واقع شده که به پل دختر معروف است.

تاریخ بنای این پل روشن نیست، باستان شناسان پایه های پل را متعلق به عهد ساسانی یا قبل از آن می دانند اما با توجه به معماری پل و ویژگی های آن می توان تاریخ بنای حاضر را متعلق به قرن هشتم هجری دانست.

پل دختر میانه یک بار در دوره آغا محمد خان قاجار تعمیر شد. اما در 20 آذر سال 1325 قوای بیگانه هنگام عقب نشینی از برابر نیروهای دولتی برای جلوگیری از پیشرفت ارتش ایران طاق چشمه ی وسط پل را با مین منفجر کرد که هنوز هم به همان صورت باقی است.

پل دختر دارای سه چشمه بزرگ و پایه های سنگی عریض است و دهانه وسطی آن نسبت به دهانه های طرفین بزرگ تر و دارای طاق بلندتری است.

* پل دختر ملکان *

این پل در 10 کیلومتری شمال شرقی ملکان، 300 متری قلعه جوق قرار دارد و تاریخ ساخت آن سال 951 ه.ق است.

* پل شهر چای میانه *

در 12 کیلومتری جنوب شهر میانه در نزدیکی روستای تازه کند پل شهر چای روی رودخانه شهرچای که یکی از شاخه های قزل اوزن است، ساخته شده است. طول این پل 260 مترو عرض آن 7.9 متر بوده و 23 چشمه با طاقی جناغی به ارتفاع حدود 5.5 متر دارد.

* پل مردق مراغه *

این پل جزء مهم ترین و سالم ترین پل های تاریخی آذربایجان شرقی و تنها پل این شهرستان است که در فهرست آثار ملی به ثبت رسیده است.

پل سه دهنه مردق، جزو سه پل مهم تاریخی این شهرستان بوده و دارای سیل شکن و پایه های سنگی از نوع سنگ بومی منطقه (معدن سنان) و آجرهای قرمز بومی است. این پل بلندترین پل تاریخی شهر مراغه محسوب می شود و در گذشته، این شهر را با شهرهای اردبیل و هشتروند و روستاهای منطقه مرتبط می کرد.

این پل در عصر قاجار روی رودخانه مردق چای ساخته شده است.

* پل گاودوش آباد اوقان *

این پل بر سر راه روستای اوقان به روستای گاودوش آباد از روستاهای توابع سراب و در هشت کیلومتری شمال این شهر قرار دارد.

پل روی رودخانه ای که در جهت شرق به غرب، در شمال شهرستان سراب جاری است ساخته شده است.

* پل حسام الدوله مراغه *

این پل دارای یک دهنه و رابط بین مزارع بوده و مصالح آن سنگ تراش و آجر با ملات گچ و آهک است. کف پل سنگ فرش شده و دارای طاق ضربی است.

این پل به عنوان معبر بین مزارع مورد استفاده قرار می گیرد.

از دیگر پل های تاریخی آذربایجان شرقی می توان به پل منصور و پل منجم تبریز، پل پنج چشمه و لیلان چای بناب و پل قلی کندی ملکان نیز اشاره کرد.